

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.I.37.391/2024/13.

A tanács tagjai: Dr. Tóth Kincső a tanács elnöke

Dr. Banu Zsoltné dr. Szabó Judit előadó bíró

Dr. Figula Ildikó bíró

Dr. Hajnal Péter bíró

Dr. Heinemann Csilla bíró

Az I. rendű felperes: I. rendű felperes

(cím1)

A II. rendű felperes: II. rendű felperes

(cím1)

Az I. rendű és a II. rendű felperes képviselője: Dr. Kujbus Ügyvédi Iroda

eljár: Dr. Kujbus Mária ügyvéd

(cím2)

Az I. rendű alperes: Hajdú-Bihar Vármegyei Kormányhivatal

(4024 Debrecen, Piac utca 54.)

Az I. rendű alperes képviselője: Dr. Madar-Kiss Ádám kamarai jogtanácsos

A II. rendű alperes: Építési és Közlekedési Minisztérium által képviselt

Magyar Állam

(1054 Budapest, Alkotmány utca 5.)

A II. rendű alperes képviselője: Krivik Ügyvédi Iroda
eljár: Dr. Krivik Gábor ügyvéd
(cím3)

A per tárgya: kisajátítási üggyel kapcsolatos közigazgatási jogvita

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az I. rendű és a II. rendű felperes 48. sorszám alatt

A felülvizsgálni kért jogerős határozat száma: Debreceni Törvényszék
103.K.702.839/2023/37. számú közbenső ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Debreceni Törvényszék 103.K.702.839/2023/37. számú közbenső ítéletét - az indokolás pontosításával - hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű és a II. rendű felperest, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 nap alatt az I. rendű alperesnek 120.000 (százhuszezer) forint, a II. rendű alperesnek 90.000 (kilencvenezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Kötelezi az I. rendű és a II. rendű felperest, hogy külön-külön fizessenek be az esedékesség napjáig az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

A Kúria tájékoztatja a felpereseket, hogy a fizetendő illeték a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

A Kúria megállapítja, hogy a Kfv.I.37.391/2024/3. számú végzés a mai napon hatályát veszti.
Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A 471. számú főút Hajdú-Bihar vármegyei szakasz fejlesztését az egyes közlekedésfejlesztési projektekkel összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről szóló 345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 1. melléklet 1.2.77. pontja nevesíti az Országos közúti közlekedési projektek körében, így a Kr. 1. § (1) bekezdése szerint az azzal összefüggő, a megvalósításához és használatbavételéhez szükséges, a Kr. 2. mellékletében felsorolt közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségűek. Az I. rendű alperes építésügyi hatóságként, nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyben eljárva, a 2016. szeptember 2. napján meghozott HB/04-ÚO/293-43/2016. ügyiratszámú határozatával a 471. számú főút 1+000 – 2+850 km szelvények közötti

szakaszának 2x2 forgalmi sávós átépítését és a kapcsolódó közlekedési létesítményeinek kiépítését a határozatban foglalt előírások betartása mellett engedélyezte, amely építési engedély érvényességét a 2021. június 9. napján kelt HB/18-ÚO/00554-19/2021. ügyiratszámú határozatával 2024. október 3. napjáig meghosszabbította. Ezt követően a 2022. november 4. napján meghozott HB/18-ÚO/00864-21/2022. számú határozatban engedélyezte a HB/04-ÚO/293-43/2016. ügyiratszámú határozattal megadott építési engedélytől való eltérést.

[2] A II. rendű alperes 2023. július 31. napján kelt, az I. rendű alpereshez 2023. augusztus 1. napján érkezett kérelmet nyújtott be a Debrecen, belterületi hrsz.1. hrsz-ú ingatlan részleges kisajátítása iránt, közlekedési infrastruktúra-fejlesztés céljából, a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 2. § e) pontja (közlekedési infrastruktúra fejlesztése, mint közérdekű cél), valamint a Kstv. 4. § (1) bekezdés d) pont da) alpontja (gyorsforgalmi közúthálózatnak jogszabállyal megállapított nyomvonalon való megépítése, országos közút vagy helyi közút építése érdekében szükséges kisajátítási cél) alapján. Hivatkozott továbbá a beruházás nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségére, a Kr. 1. melléklet 1.2.77. pontja alapján. A kérelemhez a nyomtatványon megjelölt mellékleteket csatolta, többek között a jogerős építési engedélyt, valamint a záradékolt kisajátítás tervét. A kisajátítás céljaként megjelölt beruházás megkezdésének időpontjaként 2022. január 10. napját rögzítette, amelyet a megelőző eljárásban hiánypótlási felhívás alapján pontosított.

[3] A részleges kisajátítás iránti kérelem tárgyát képező, az I. rendű felperes 1313/1780-ad, valamint a II. rendű felperes 467/1780-ad arányú tulajdonában álló Debrecen, belterületi hrsz.1. hrsz-ú, természetben a cím1 szám alatt található, kivett lakóház, udvar, gazdasági épület művelési ágban lévő, 1780 m² területű ingatlanon - amelyen az O. T.-t megillető vezetékjog áll fenn - több felépítmény található, azokat a felperesek több irányú gazdasági célra hasznosítják.

[4] A II. rendű alperes kérelmére eljáró I. rendű alperes a 2023. október 20. napján meghozott HB/11-HAT/01320-41/2023. ügyiratszámú határozatával rendelkezett a Debrecen hrsz.1. hrsz-ú ingatlan részleges kisajátításáról akként, hogy az ingatlant Debrecen hrsz.3. hrsz-ú, 839 m² nagyságú, kivett lakóház, udvar, gazdasági épület megnevezésű és Debrecen hrsz.2. hrsz-ú, 941 m² nagyságú, kivett közút és lakóház, gazdasági épület megnevezésű ingatlanokra megosztotta, valamint a megosztással létrejött Debrecen hrsz.2. hrsz-ú ingatlan tulajdonát a Magyar Állam javára, közlekedési infrastruktúra fejlesztése közérdekű célra kisajátította. Az I. rendű alperes a határozatban rögzítette, hogy a visszamaradt, Debrecen hrsz.3. hrsz-ú ingatlan változatlanul a jelenlegi tulajdonosok tulajdonában marad (visszamaradt ingatlan). A határozat tartalmazza a részleges kisajátítás miatt a tulajdonosok részére járó kártalanítás összegét, amely az I. rendű felperes javára a kisajátított terület és az egyéb építmények értékéért megállapított 151.025.378 Ft, a visszamaradó rész értékcsökkenéséért 15.872.513 Ft, a faállomány értékéért 5.443.788 Ft, a faegyed értékcsökkenéséért 5.615.288 Ft, így összesen 177.956.966 Ft, a II. rendű felperes javára a kisajátított terület és az egyéb építmények értékéért megállapított 53.715.804 Ft, a visszamaradó rész értékcsökkenéséért 5.645.440 Ft, a faállomány értékéért 1.936.214 Ft, a faegyed értékcsökkenéséért 1.997.212 Ft, így összesen 63.294.671 Ft, amelynek megfizetésére a II. rendű alperest kötelezte. Az I. rendű alperes egyúttal elutasította a felpereseknek kisajátítási kérelem elutasítására és az eljárás megszüntetésére, a járulékos költség és az elmaradt haszon megtérítésére irányuló kérelmeit, valamint a szakértő kirendelésére vonatkozó indítványokat. Az I. rendű alperes felhívta az I. rendű és a II. rendű felperest a járulékos költségek megtérítése iránti kérelemnek a kisajátított ingatlan birtokba bocsátását követő 90 napon belüli benyújtására. Rendelkezett a kisajátított ingatlan elhagyására kötelezésről, ennek a felperesek a kártalanítás megfizetését követő 60. napig

kötelesek eleget tenni, a kisajátított ingatlant a II. rendű alperes birtokába bocsátani. A határozat indokolása rögzíti, hogy a kisajátítási cél közérdekűségét a II. rendű alperes a Kr. 1. melléklet 1.2.77. pontjára, a Kstv. 4. § (1) bekezdés d) pontjának da) alpontjára és 2. §-ára hivatkozással alátámasztotta.

[5] Az I. rendű alperes a HB/11-HAT/01320-41/2023. ügyiratszámú határozatát a 2023. november 2. napján meghozott HB/11-HAT/01320-43/2023. ügyiratszámú határozatával kijavította, a kártalanítási összegeket egy-egy forinttal módosította, így az I. rendű felperes részére összesen 177.956.967 Ft, a II. rendű felperesnek pedig 63.294.670 Ft kártalanítást köteles a II. rendű alperes megfizetni. A II. rendű alperes a kártalanítási összegeket 2023. november 27. napján kifizette a felpereseknek, erre figyelemmel a birtokbaadás határideje 2024. január 26. napja volt.

[6] A felperesek keresetben vitatták az I. rendű alperes határozatának jogszerűségét, mivel az álláspontjuk szerint sérti a teljes, feltétlen, azonnali kártalanítás követelményét. A felperesek vitatták a kisajátítás jogalapját, a kisajátítási eljárás megindításának és lefolytatásának jogszerűségét, valamint a kártalanítás összecszerűségét is.

[7] Az I. rendű alperes a védiratában kérte a kereset elutasítását, álláspontja szerint határozata nem jogszabálysértő.

[8] A II. rendű alperes a védiratában ugyancsak a kereset elutasítását kérte, hivatkozva arra, hogy az I. rendű alperes határozata nem jogszabálysértő.

A jogerős közbenső ítélet

[9] A Debreceni Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 2024. március 8. napján meghozott 103.K.702.839/2023/37. számú közbenső ítéletével a felperesek keresetét a jogalap tekintetében elutasította, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 86. § (3) bekezdése, valamint a Kstv. 32. § (1) bekezdésének e) pontja alapján, mivel a felperesek nem igazolták, hogy a kisajátítás jogalapja nem állna fenn.

[10] A jogerős közbenső ítélet indokolása a kisajátítási kérelem alaki hiányaira vonatkozó felperesi érvek kapcsán tartalmazza, miszerint a peres eljárás során igazolást nyert, hogy a keresettel támadott határozat meghozatala időpontjában a kisajátítást kérő rendelkezett olyan érvényes és hatályos építési tervekkel, amelyek a perbeli ingatlan területét is érintették, tekintettel a HB/04-ÚO/293-43/2016. ügyiratszámú határozatra, valamint az építési engedély érvényességi idejét 2024. október 3. napjáig meghosszabbító HB/18-ÚO/00554-19/2021. ügyiratszámú határozatra. Az építési engedély időbeli hatálya meghosszabbításának nem volt jogszabályi akadálya, s az építési engedély elválaszthatatlan részét képező térképes tervdokumentáció (33. ssz. beadvány) igazolta, hogy egyértelműen beazonosítható módon a tervezett közúti közlekedésre alkalmas közút nyomvonala keresztül halad a perbeli ingatlanon, a kisajátítási határozattal kialakított ingatlanok határvonalával egyező módon.

[11] Az elsőfokú bíróság úgy értékelte, hogy a kisajátítási kérelem megalapozottságának elbírálása körében az építési engedély érvényességének és hatályának nem volt döntő jelentősége. Rámutatott, hogy a Kr. nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségűvé nyilvánította a 471. számú főút Hajdú-Bihar vármegyei szakasz fejlesztésével összefüggő, annak megvalósításához és használatbavételéhez közvetlenül szükséges közigazgatási hatósági ügyeket, ezért a Kstv. 4. § (2) bekezdésének a) pontja szerint nem kellett vizsgálni a Kstv. 3. § (1) bekezdésének d) pontjában, illetve 4. § (1) bekezdés d) pont da) alpontjában foglalt feltételek teljesülését. A Kúria Kfv.37.868/2016/6. és Kfv.37.313/2015/8. számú határozatára utalva megállapította, hogy az ingatlan Kr. alapján nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházás területén fekvése a kisajátítás célját megalapozza.

Bizonyítottanak tekintette, hogy a közérdekű cél megvalósítása az ingatlanon fennálló tulajdon korlátozásával nem lehetséges, illetve az ingatlan tulajdonjogának megszerzése adásvétel vagy csere útján nem lehetséges.

[12] Rögzítette, hogy Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 47/2020. (XII. 28.) önkormányzati rendelete foglalja magában Debrecen Megyei Jogú Város helyi építési szabályzatát (a továbbiakban: HÉSZ), amelynek 1. számú melléklete térképes formában jeleníti meg az önkormányzati norma rendelkezését. A térkép egyértelműen a perbeli ingatlanon keresztülvezetően szabályozza a kialakítani szándékozott közút nyomvonalát, ez teljesen megegyezik mind a II. rendű alperes által becsatolt engedélyes tervek térképes melléklete, mind a kisajátítási határozat által elérni kívánt állapottal, amelyet legszemléletesebben a változási vázrajz jelenít meg. Nevesített kúriai határozatokat, amelyek indokolása szerint a kisajátítás célját a helyi építési szabályzat meghatározhatja, ez esetben a jogalap fennáll és a kisajátítási cél közérdekűségének további bizonyítása nem szükséges. Tekintettel a Kr. nemzetgazdasági szempontból kiemelt üggyé nyilvánító előírására, valamint arra, hogy a HÉSZ a perbeli ingatlanon keresztülvezető módon, a kisajátítási határozat tartalmával egyezően állapította meg a nyomvonalat, így mind a kisajátítás célja, mind annak közérdekűsége igazolt, ezek további vizsgálata szükségtelen.

[13] Az elsőfokú bíróság a közérdekű cél más ingatlanon való megvalósítható voltának bizonyítása körében kiemelte, hogy a felperesek beazonosítható módon nem jelölték meg azokat az ingatlanokat, amelyeken álláspontjuk szerint a közérdekű cél megvalósítható. Nem ítélte az ügy érdemére kiható hibának, hogy az építési engedély meghosszabbításáról rendelkező határozat, az építési engedélyezési tervdokumentáció nem volt a kisajátítási ügyirat része. Az építési engedély kiadás és meghosszabbítása az I. rendű alperes hatásköre, így az építési engedélyezésre vonatkozó határozatok és a tervdokumentáció iratai is rendelkezésre álltak, az I. rendű alperes előtt ismertek voltak.

[14] Rámutatott, hogy a felperesek - nyilatkozatukból is kitűnően - tudatában voltak annak, hogy az építési engedélyezés során az ingatlanuk igénybevételére vonatkozó tervek készültek, az iratbetekintéstől, ezáltal pedig az észrevételek előterjesztésétől sem voltak elzárva. Rögzítette, hogy az engedélyezési tervdokumentáció az önkormányzati rendelet tartalmával azonosan határozta meg az útépítéssel érintett területet, a jogszabály tartalma tekintetében a felperesek nem hivatkozhattak arra, hogy arról nem volt tudomásuk, a jogszabály esetében a hatóságot nem terheli a bizonyítékok ismertetésével kapcsolatos eljárási kötelezettség, s a II. rendű alperes a kisajátítási kérelmében maga is utalt arra, hogy a nyomvonal jogszabály által meghatározott.

[15] A jogerős közbenső ítéletben foglaltak szerint az elsőfokú bíróság az érdemi határozat meghozatalánál nem mellőzhette a jogszabály tartalmát, az önkormányzati rendelet, az építési engedély tartalma és a kisajátítási kérelem egymással összhangban volt, az I. rendű alperes határozatának jogszerűségét a helyi rendelet egyértelműen alátámasztotta, ennek tükrében az elsőfokú bíróság a döntést nem találhatta jogszabálysértőnek.

[16] A felperesek által hivatkozott iratok az ingatlanuk érintettségét nem tették kétségessé, továbbá az általuk hivatkozott határozatok nem voltak alkalmasak arra, hogy az önkormányzati rendelet tartalmát kétségessé tegyék. A közérdekű cél, az út építése a kisajátításkor még nem valósult meg, így a tulajdonelvonás jövőbeni cél megvalósulására irányult. Ez nem vonható kétségbe a kérelemben tévesen feltüntetett dátum által. Az építésügyi eljárással kapcsolatos kifogások külön jogorvoslati rendben voltak érvényesíthetőek.

Az I. és a II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelme, az I. és a II. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelmei

[17] Az I. és a II. rendű felperes felülvizsgálati kérelemben vitatták a jogerős közbenső ítélet jogszerűségét. Kérték elsődlegesen a Kp. 121. § (1) bekezdés b) pontja alapján a jogerős közbenső ítélet megváltoztatását és a II. rendű alperes kisajátítási kérelmének az elutasítását, másodlagosan a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alapján a jogerős közbenső ítéletnek az I. rendű alperes határozatára is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az I. rendű alperes kötelezését új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára, harmadlagosan a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alapján a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását. Kérték az alperesek kötelezését a felülvizsgálati eljárásban felmerült, költségjegyzéken felszámított perköltség megfizetésére, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IMr.) 2. § (1) bekezdésének a) és b) pontja alapján, az ügyvédi munkadíjra kiterjedően. A felülvizsgálati eljárásra vonatkozó ügyvédi megbízási szerződést becsatolták.

[18] A felülvizsgálati kérelem jogi érvei körében hivatkoztak arra, hogy a jogerős közbenső ítélet sérti Magyarország Alaptörvényének XIII. cikk (1) és (2) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, 28. cikkét, az 1993. évi XXXI. törvény, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 1. sz. kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikkében rögzített, a tulajdon védelmére vonatkozó rendelkezését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:43. § (1) bekezdését, a Kstv. Preambulumát, 1. § (1) bekezdésében, 2. § e) pontjában, 3. §-ában, 3. § (1) bekezdésének c) pontjában, 4. §-ában, 4. § (1) bekezdés d) pontjának da) alpontjában, 24. §-ában, 24/A. §-ában, 25. §-ában és 28. §-ában foglalt rendelkezéseket, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 1. §-át, 2. § (2) bekezdésének a) és b) pontját, 3-5. §-át, 46. § (1) bekezdését, 62. §-át, a Kp. 2. §-át, 78. §-át, 85. §-át, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. §-át, 276. § (1) bekezdését, 346. § (4) és (5) bekezdését.

[19] A Kp. 85. § (1) bekezdésének megsértésére alapított hivatkozás kapcsán kiemelték, hogy az elsőfokú bíróság olyan új tényre alapította az I. rendű alperes határozatának jogszerűségét és a közérdek fennállását, amely a megelőző eljárásban fel sem merült, így arra utóbb döntést alapítani nem lehet. Hivatkoztak arra, hogy a bíróság a közigazgatási perben sem teljes körű felülvizsgálatot végez, ezért nem hagyhatja figyelmen kívül, hogy a fél a közigazgatási határozat felülvizsgálatát milyen okból, milyen tartalommal kéri. Az EBH 2016.K.10. számú határozatra utalva előadták, hogy túlterjeszkedik a bíróság a kérelmen, ha olyan okokra alapítja az ítéletét, amelyekre a felek a peres eljárás során nem hivatkoztak és amelyekről a felek kizárólag a jogerős ítéletből értesültek. Utaltak a kisajátítás tárgyában hozott 35/2005. (IX. 29.) AB határozatra, hangsúlyozva a kisajátítás kivételességét. A Kstv. 2. §-a kapcsán kiemelték, hogy a kisajátítás alapjául szolgáló közérdekű célnak konkrétan és reálisnak kell lennie, s a kisajátítást kérőnek szükséges bizonyítani a közérdekűséget, és azt, hogy annak megvalósítására kizárólag az adott ingatlanon kerülhet sor. Rámutattak a Kstv. 3. § (1) bekezdés a)-d) pontjában írt feltételek konjunktív jellegére.

[20] A felperesek az elsőfokú bíróság által levont jogkövetkeztetéseket érdemben helytelennek és megalapozatlannak tartják, álláspontjuk szerint a tényállás tisztázás követelménye sem teljesült a kisajátítás jogalapja tekintetében, nem került sor egyebek mellett a HB/18-ÚO/00864-21/2022. ügyiratszámú határozat vizsgálatára, a mellékletét képező tervdokumentáció beszerzésére, a Kstv. 28. §-a szerinti értékelésre, így sérült a Kp. 78. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés. Álláspontjuk szerint jogsértő a jogerős közbenső

ítélet új jogalapra helyezése, új közérdekű célként a HÉSZ-re alapítása, ezzel az elsőfokú bíróság megsértette a Kp. 2. § (1) és (4) bekezdésében, 85. § (1) és (2) bekezdésében, valamint 78. § (2) és (4) bekezdésében foglalt rendelkezéseket. A jogerős közbenső ítélet jogellenes és megalapozatlan, továbbá ellentétes a Kúria Kfv.37.394/2018/12. számú precedensképes határozatával, miszerint a kisajátítási kérelemtől a bíróság nem térhet el, azonban az elsőfokú bíróság a kisajátítási kérelemben megjelölt közérdekű célt tovább bővítette a Kstv. 4. § (1) bekezdés c) pontjával, amely a terület- és településrendezési célra terjed ki. Nézetük szerint a HB/04/ÚO/293-43/2016. számú jogerős útépitési engedély érvényessége a meghozatalakor hatályos jogszabály rendelkezései szerint nem volt meghosszabbítható. A BH2011. 175. számú döntés alapján kiemelték, miszerint vizsgálendő, hogy a közérdekű cél megvalósítására kizárólag az adott ingatlanon kerülhet-e sor.

[21] A HÉSZ kapcsán állították a jogerős közbenső ítélet [48] bekezdésének iratellenes voltát, a kisajátítási kérelem II. rendű alperes által megjelölt jogalapján való túlterjeszkedést, a közigazgatási eljárás garanciális szabályai érvénysülése hiányát. Hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság által nevesített kúriai határozatok tényállása eltér jelen perbeli ügyétől. Rámutattak, hogy jelen perben az I. rendű alperes hivatkozott először védiratában a HÉSZ-re, ezt azonban a Kp. 78. § (4) bekezdésében foglaltakra figyelemmel nem tehetett volna meg. Álláspontjuk szerint megalapozatlan, hogy az építési tervdokumentáció kisajátítási eljárásban való bemutatásának hiányát az elsőfokú bíróság nem értékelte az ügy érdemére kihatónak.

[22] Hivatkoztak arra, hogy a II. rendű alperes kisajátítási kérelme nem felelt meg a Kstv. 24. § (4), (5) és (6) bekezdésében, valamint a 25. §-ában foglalt követelményeknek, a kérelemhez csatolt mellékletek nem igazolták, hogy a kialakítandó közút nyomvonalába esik a tulajdonukban álló ingatlan, holott a jogalap és a közérdekű cél megjelölése a kisajátítást kérő feladata. E körben hangsúlyozták azt is, hogy az eljárás kérelemre indult, így a kérelem feltétele fennállását a kérelmezőnek kellett igazolnia. Álláspontjuk szerint a kérelem a kisajátítási eljárás megindítására alkalmatlan és megalapozatlan volt. Hatálytalan építési engedély alapján az I. rendű alperes nem tudta elvégezni a Kstv. 2-5. §-a szerinti közérdekű célok és feltételek vizsgálatát, a tényállás ellenőrzését, így a kisajátítást elrendelő határozata megalapozatlan és jogsértő. A jogerős ítélet [34] bekezdésében foglalt indokolást tévesnek és megalapozatlannak tartják. Hangsúlyozták, hogy tényként állapítható meg, miszerint a tervezett közút nyomvonala a kisajátítási hatóság előtt nem került igazolásra. Tételesen vitatták a jogerős közbenső ítélet [45], [46], [47] és [49] bekezdésében foglalt megállapításokat is.

[23] A felperesek előadták, hogy a 2021-es építésügyi határozathoz aktualizált cím- és névjegyzékben az ingatlanuk nem szerepel, így az építési engedély érvényességi idejének meghosszabbításával kapcsolatos közigazgatási eljárásban nem vehettek részt, továbbá utaltak a 2022-es határozatból fakadó, a 2016-os építési engedélyt jelentős arányban érintő változtatásokra, amelyeket az I. rendű alperes nem vizsgált. Kifejtették, hogy az elsőfokú bíróságot terhelte volna a tényállás tisztázásával a kisajátítás jogalapja megalapozottságának vizsgálata. Sérelmezték a bizonyítási indítványuk mellőzését is, e körben jogszabálysértésként a Pp. 275. § és 276. § (2) bekezdése megsértésére hivatkoztak. A kisajátítási kérelem tartalmára figyelemmel kiemelték, hogy kisajátítás jövőben megvalósuló közérdekű célra rendelhető el, azonban a már megkezdett beruházás nem tekinthető ilyennek. A Kr. 1. melléklet 1.2.77. pontját nem tekintik kisajátítási jogalapot megalapozónak, mivel csak az eljárási szabályok gyorsítására vonatkozik. Álláspontjuk szerint az I. rendű alperes az Ákr. 62. § (1) bekezdésében előírt tényállástisztázási kötelezettség teljesítése nélkül foglalt állást a kisajátítás jogalapjáról, az elsőfokú bíróság pedig helytelen következtetést vont le a jogalap fennállása tekintetében. Hangsúlyozták, hogy a Kstv. rendelkezéseinek meg nem

felelő kisajátítási kérelem nem képezheti alapját a tulajdon elvonásának, ez az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését is sérti.

[24] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a közbenső ítélet hatályában tartását, a felperesek felülvizsgálati kérelmének elutasítását és a felperesek marasztalását a felülvizsgálati perköltségben, az IMr. 3. és 4. §-a alapján. Az új jogalap megállapítására vonatkozó felülvizsgálati érveket tévesnek, megalapozatlannak és iratellenesnek tartja. Álláspontja szerint a közbenső ítélet [39] bekezdése egy tényrögzítés, amely nem teremt új jogalapot, a kisajátítás jogalapja továbbra is a Kstv. 2. § e) pontja, 4. § (1) bekezdés d) pont da) alpontja és a Kr. 1. melléklet 1.2.77. pontja. Rámutatott, hogy a kisajátítás jogalapjának megállapítása körében megvizsgálta a HB/04-ÚO/293-43/2016. ügyiratszámú építési engedélyező határozatot, és a kisajátítás jogalapjának fennállását megállapította, továbbá a jogalapi vizsgálat indokolása körében külön kitért a 2021-es határozatra is. A HÉSZ kapcsán előadta, hogy az volna jogszabálysértő, ha a kisajátítással érintett területrészt és nyomvonal nem lenne egyező a HÉSZ szabályozásával. Tévesnek, félrevezetőnek és alaptalannak tartja az új jogalapra helyezésre vonatkozó felperesi állítást. Alaptalannak tekinti a felülvizsgálati kérelem [83] pontjában foglaltakat, miszerint a kapcsolódó közlekedési műszaki tervdokumentáció és érvényes útépítési engedély kérelemhez csatolásának hiányában nem lett volna tárgyalás kitűzhető és a kisajátítási kérelmet nem lehetett volna érdemben elbírálni. Fogalmilag kizártnak tartja, hogy a kormányhivatal ne rendelkezzen az általa kiadott határozatokkal és azok mellékleteivel. Utalt arra, hogy azon alaptalan felperesi nyilatkozat, hogy az I. rendű alperes lejárt érvényességű építési engedély alapján járt el, megkérdőjelezi a felperes jóhiszeműségét.

[25] Az I. rendű alperes rámutatott arra is, hogy a kérelemhez csatolt, építésügyi hatóság által záradékolt kisajátítási terv önmagában igazolja a helyi építési szabályoknak való megfelelést, ugyanis ezen kérdés elsősorban építésügyi hatósági hatáskörben vizsgálható. A kisajátítással érintett terület tervezett közlekedési célú rendeltetése vizsgálat tárgyát képezte, az alapul szolgált a kártalanítás megállapításának. A kisajátítási határozat indokolásában megállapítást tett a 2016. október 3-án jogerőre emelkedett útépítési engedély kapcsán, így megalapozatlan a felperesek azon hivatkozása, hogy a tervezett út nyomvonala nem igazolt. Az a tény, hogy a kisajátítással érintett 941 m² terület kisebb mértékű, mint az engedélyezési eljáráshoz csatolt helyszínrajz szerinti 945 m² terület, azt támasztja alá, hogy a szükséges lehető legkisebb mértékű terület igénybevétele került sor. Ez a nagyságrendű eltérés nem alkalmas arra, hogy a kisajátítás jogalapját vitatottá tegye, továbbá a felperesek a keresetükben erre nem hivatkoztak, így a felülvizsgálati eljárás tárgyává sem tehető. A felülvizsgálati kérelem [88] pontjában foglaltak cáfolataként rámutatott, hogy határozatának indokolásában, a 30-32. oldalakon részletesen foglalkozik az érintett ingatlan korábbi és jelenlegi övezeti besorolásával (kártalanítás értékének megállapítása vonatkozásában).

[26] Az I. rendű alperes hangsúlyozta, hogy az útépítési tervek helyi építési szabályozással való összhangjának az elsőfokú bíróság általi megállapítása nem értelmezhető a jogalap megváltoztatásának, az éppen a kisajátítási határozatban megállapított jogalap megerősítése.

[27] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a felperesek felülvizsgálati kérelmének külön-külön jogcímenkénti elutasítását, a megalapozott közbenső ítélet hatályában fenntartását, egyúttal a felperesek kötelezését a felülvizsgálati eljárásban felmerült II. rendű alperesi perköltség megfizetésére. A HÉSZ tekintetében kifejtette, hogy álláspontja szerint arra nem is kellett hivatkoznia, mivel a kisajátítási kérelem betérjesztésének feltétele a földmérési munkarészek (kisajátítási változási vázrajz + területkimutatás) becsatolása, mely földmérési munkarészek ún. kettős záradékkal vannak ellátva, amelyből az egyiket az építési hatóság tüntette fel. Ez a záradék igazolja, hogy a záradékolásra benyújtott kisajátítási vázrajzok a HÉSZ-szel, illetve a területfelhasználási követelményekkel nem ellentétesek, az

építészeti követelményeknek megfelelnek. Álláspontja szerint a beruházás a kisajátítás időpontjában rendelkezett és jelenleg is rendelkezik jogerős útépitési engedéllyel. Az útépités alapjául szolgáló közlekedési tervdokumentációt nem mulasztotta el csatolni, mivel az a Kstv. rendelkezései értelmében nem kötelező melléklete a kisajátítási kérelemnek, így a csatolás hiánya nem ad okot a visszautasításra.

[28] A II. rendű alperes tévesnek tartja a kisajátítási kérelemben megjelölt jogalapon való túlterjeszkedésre alapított felperesi hivatkozást, a kérelem egyértelműen tartalmazza a kisajátítás jogalapjaként a Kstv. 2. § e) pontját és 4. § (1) bekezdés d) pont da) alpontját, amely hivatkozások a közérdekű célt egyértelműen igazolják. Ezt az I. rendű alperes határozata és a közbenső ítélet is rögzíti. A HÉSZ kapcsán előadta, hogy a jogszabály által jóváhagyott nyomvonalat - nyomvonal kijelölő rendelet és felsőbbrendű jogszabály hiányában - kizárólag a HÉSZ határozhatja meg. A HÉSZ-re való hivatkozás hiánya nem annulálja azt, figyelemmel arra is, hogy a kisajátítási eljárás csak kettős záradékkal rendelkező, azaz a HÉSZ-ben feltüntetett nyomvonalnak megfelelően elkészített kisajátítási tervek alapján folytatható le, melyek becsatolásával egyértelmű igazolt a jogszabály által kijelölt nyomvonal megtartása. A közbenső ítélet indokolásában nevesített kúriai döntések erősítik az I. rendű alperes határozata jogszerűségét a közérdek és a kisajátítási cél fennállta körében is. A beruházás időpontjaként megjelölt 2022. január 10. napja tekintetében hangsúlyozta, hogy az a teljes beruházás megkezdésének időpontja, nem a konkrét ingatlanon való munkavégzés kezdete. Hivatkozott a Kr. szerinti nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházás tényére, továbbá arra, hogy az ingatlan közérdekű célból történő birtokbavételének felperesek általi akadályozása, ezáltal a beruházás elhúzódnása az országos közúti törzshálózat szolgáltatási színvonalának ideiglenes csökkenését okozza. Összességében sem az I. rendű alperes, sem az elsőfokú bíróság nem hozott olyan döntést, amely sértené az Alaptörvény bármely cikkének rendelkezését. Ebből eredően pedig nem sérültek a Kstv.-ben, az Ákr.-ben és a Kp.-ban biztosított garanciális jogok sem. Az elsőfokú bíróság a jogalapra vonatkozó kereset elutasítása során megfelelően értékelte, hogy az I. rendű alperes a határozat meghozatalakor semmilyen jogszabályt nem sértett. A nemzetgazdasági szempontból kiemelt közlekedési infrastruktúra-beruházás mielőbbi megvalósítása érdekében soron kívüli elbírálást kért.

A Kúria döntése és jogi indokai

[29] A felperesek felülvizsgálati kérelme - a következők szerint - alaptalan.

[30] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdésének, továbbá a Kp. 120. § (5) bekezdésének megfelelően a jogerős ítéletet - jelen perbeli esetben a jogerős közbenső ítéletet - a felperesek felülvizsgálati kérelme és az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmei keretei között, a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján vizsgálta felül. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállás releváns elemeit feltárta, a rendelkezésre álló bizonyítékokból okszerű következtetést levonva helytállóan értékelte, hogy a II. rendű alperes a részleges kisajátítás iránti kérelemben a kisajátítás jogalapját igazolta, ezáltal a jogalap fennállását vitató felperesi keresetet elutasító közbenső ítélet érdemben helyes, a közbenső ítéletben foglaltakkal - az indokolás jelen ítéletben kifejtett pontosítása mellett - a Kúria egyetért. A felperesek felülvizsgálati érveivel és az alperesek ellenérveivel összefüggésben a Kúria a következőket emeli ki.

[31] A Kúria nem adott helyt a Kp. 85. § (1) bekezdésére alapított, a kereseti kérelem kereteinek túllépését vitató felperesi érveknek. A Kp. 85. §-ának rendelkezése a kereset keretein való túlterjeszkedést tiltja, azon esetkörök - a Kp. 85. § (3) bekezdésében

szabályozott hivatalból vizsgálандó tények, körülmények - kivételével, amelyekben a közigazgatási perek objektív jogvédelmi funkciója is megjelenik. A Kp. 85. § (1) bekezdésének rendelkezése előírja, hogy a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a kereseti kérelem korlátai között vizsgálja. A felperesek keresetükben az I. rendű alperes részleges kisajátítást elrendelő határozatát a kisajátítás jogalapja fennállása tekintetében is vitatták, így az elsőfokú bíróság elsőként a jogalapot vizsgálta, amelyről a Kp. 86. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezésnek megfelelően közbenső ítéletet hozott. A Kúria hangsúlyozza, hogy a kisajátítási eljárásban alaptétel, hogy a kisajátítás jogalapját a kisajátítást kérelmezőnek kell megjelölnie, s a kérelemhez kötöttség e tekintetben is fennáll, a kérelmező által megjelölt jogalapon sem a hatóság, sem a bíróság nem változtathat, azt nem lépheti át.

[32] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben helytállóan mutattak rá a Kúria a Kfv.37.394/2018/2. számú határozatának elvi tartalmában rögzítettekre, amely azt is magában foglalja, hogy „A kisajátítási kérelmet előterjesztő feladata a jogalap és a közérdekű cél megjelölése. A kisajátítási kérelemtől a hatóság nem térhet el.”. A felperesek által precedensképesként hivatkozott határozat tekintetében a Kúria hangsúlyozza, hogy a precedensképeshez megkövetelt ügyazonosság, összevethetőség kérdésében a jogegységi panaszügyekben hozott határozatok (Jpe.I.60.001/2021/7., Jpe.II.60.019/2021/18., Jpe.I.60.006/2020/11.) is alkalmazandóak. Azok kiemelik, hogy az ügyazonosság több tényező által befolyásolt, összetett jogfogalom, annak fennállása mindig esetről-esetre vizsgálандó. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozatának [27] bekezdésében kifejtette, hogy „Ennek során szigorúan kell venni az összehasonlított bírói döntésekben az alkalmazott anyagi jogszabály egyezőségét (hatály, normatartalom) és a jogértelmezés szempontjából releváns tények lényegi hasonlóságát, továbbá közigazgatási perben - a kérelemhez kötöttség és a közigazgatási ügy tárgya által meghatározott vizsgálat miatt - a hatósági, a kereseti és a felülvizsgálati kérelem ténybeli és jogi azonosságot befolyásoló elemeit. Nincs ügyazonosság: eltérő anyagi jogi háttérű, azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kérelmet tartalmazó, vagy azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő tényállású közigazgatási ügyek és annak alapján indult közigazgatási jogviták között. Alappal kérdőjelezhető meg az ügyazonosság továbbá: azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kereseti vagy eltérő felülvizsgálati érvelés esetén”.

[33] Az ügyazonosság és az összevethetőség követelményei alapján megállapítható, hogy a felperesek által precedensképesként hivatkozott Kfv.37.394/2018/2. számú határozat jelentősen eltérő tényállású ügyben született (pl. a két ügyben a kisajátítást kérők nem azonos jogalapra hivatkoztak, a precedensképesként nevesített határozat tényállásának nem eleme a Kr. szerinti, nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőség, a hivatkozott ügyben a tulajdonelvonás jogalapja nem volt kellően alátámasztott), így a precedensképeség nem áll fenn, ezért a precedensképes határozattal való ellentétre vonatkozó felperesi érvelés nem foghatott helyt. A kisajátítás tárgyában hozott közigazgatási határozat és az annak jogszerűségét vizsgáló bírósági határozat vonatkozásában azonban a precedensképeség hiányától függetlenül, a kérelemhez kötöttségből fakadóan érvényesülnie kell azon követelménynek, hogy a kisajátítási kérelmet előterjesztő által megjelölt jogalaptól és közérdekű céltól a hatóság és a bíróság sem térhet el. A kérelemtől való eltérés kérdését jelen perbeli ügy egyedi tényállása vizsgálatával kell értékelni.

[34] A Kúria nem ítélte alaposnak a kisajátítás iránti kérelemben, valamint az I. rendű alperes határozatában rögzített kisajátítási céltól való eltérést. A jogerős közbenső ítélet indokolásából megállapíthatóan ugyanis az elsőfokú bíróság - a felperesek hivatkozása ellenére - nem helyezte eltérő jogalapra a határozatát. A II. rendű alperes közlekedési infrastruktúra fejlesztése céljából nyújtotta be a részleges kisajátítás iránti kérelmet, a Kstv. 2.

§ e) pontja és 4. § (1) bekezdés d) pont da) alpontja alapján, figyelemmel a Kr. 1. melléklet 1.2.77. pontjára. Az elsőfokú bíróság a jogerős közbenső ítélet indokolásában rögzítette, hogy a kisajátítási terv alapján két ingatlanra osztott perbeli ingatlan egyikét az I. rendű alperes a II. rendű alperes kérelmére közlekedési infrastruktúra fejlesztés közérdekű célra sajátította ki (közbenső ítélet [33] bekezdés); a perbeli ingatlanra érvényes és hatályos építési engedély vonatkozik a 471. számú főút 1+000 – 2+850 km szelvények közötti szakaszának 2 x 2 forgalmi sávós átépítésére és a kapcsolódó közlekedési létesemények kiépítésére (közbenső ítélet [34] bekezdés), a Kr. nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségűvé nyilvánította a 471. számú főút Hajdú-Bihar vármegyei szakasz fejlesztésével összefüggő hatósági ügyeket (közbenső ítélet [36] bekezdés). A közbenső ítéletben foglaltak szerint az elsőfokú bíróság a vizsgálendő feltételek teljesülését is akként határozta meg, hogy „közérdekű célnak minősül-e a gyorsforgalmi közúthálózatnak jogszabállyal megállapított nyomvonalon való megépítése, országos közút vagy helyi közút építése” (közbenső ítélet [36] bekezdés). A közbenső ítélet indokolásának ezen részei kétséget kizáróan alátámasztják, hogy a jogalap tekintetében az elsőfokú bíróság a vizsgálódás irányát a Kstv. 2. § e) pontjában és 4. § (1) bekezdés d) pontjának da) alpontjában foglalt kisajátítási célok és feltételek körében határozta meg, egyezően a II. rendű alperes részleges kisajátítási kérelmében megjelölt, valamint az I. rendű alperes által a részleges kisajátítást engedélyező határozatban vizsgált céllal.

[35] A felperesek hivatkozása tényyszerű annyiban, hogy a közbenső ítélet indokolása tartalmaz HÉSZ-szel összefüggő érvelést, abból levont következtetést. A Kúria megítélése szerint azonban téves az az értelmezés, hogy ez a kisajátítás eltérő jogalapra helyezését eredményezte volna. Ilyen jellegű megállapítást a közbenső ítélet még utalás szintjén sem tartalmaz. A HÉSZ-szel kapcsolatos indokolás nem a kisajátítási kérelemben megjelölt kisajátítási céltól való eltérést, vagy a kisajátítás további jogalappal való kibővítését szolgálta, hanem az építési engedélynek és a kisajátítási kérelemnek a HÉSZ-szel való összhangját emelte ki (közbenső ítélet [49] bekezdés), ez pedig - miként arra az alperesek helyesen mutattak rá - az I. rendű alperes határozata jogszerűségét megerősítő további érvelésként értelmezhető. A kérelemben megjelölt kisajátítási célra és a konkrét közlekedés-fejlesztési beruházás nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségére figyelemmel a HÉSZ-szel összefüggő érvelés azonban teljesen szükségtelen, ezért azt a Kúria - pontosításként - mellözi az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének az indokolásából. A szükségtelen indokolás közbenső ítéletben történt megjelenítése nem eredményezte a Kp. 78. § (4) bekezdésében rögzített bizonyítási szabály, valamint a Kp. 84. § (2) bekezdése folytán irányadó, a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdésében rögzített indokolási kötelezettség elsőfokú bíróság általi megsértését, szükségtelen volta miatt az ügy érdemi megítélésére kihatással nem is bírt.

[36] Egyértelmű, hogy a II. rendű alperes a közlekedési infrastruktúra fejlesztést jelölte meg kérelmében a kisajátítás céljaként, miként az is, hogy a kérelemben hivatkozott beruházás nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű. A felperesek azon hivatkozása kapcsán, hogy a Kr. nem a beruházást, hanem a Kr.-ben felsorolt hatósági ügyeket minősíti kiemelt jelentőségűvé, a Kúria rámutat arra, hogy a Kr. valóban a hatósági ügyeket minősíti, már a címéből is kitűnik, hogy közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánítására alkották meg. Ebből azonban okszerűen nem vonható le az a következtetés, hogy nem a beruházás, hanem a Kr. szerinti hatósági ügy kiemelt jelentőségű. A Kúria utal a Kr. megalkotására felhatalmazást adó, az I. rendű alperes határozatának meghozatalakor hatályos, a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Ngt.) 1. § (1) bekezdésének rendelkezésére, amelyben a jogalkotó világosan rögzítette a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások és a kiemelt jelentőségű közigazgatási hatósági ügyek között fennálló kapcsolatot: a Kr.-ben meghatározott kiemelt jelentőségű ügy nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű

beruházásokkal összefüggő, azaz azok megvalósításához és használatbavételéhez kapcsolódó ügy lehet. A Kúria itt jegyzi meg, hogy az Ngt. 1. § (1a) bekezdése folytán a Kstv. hatálya alá tartozó kisajátítási eljárás nem nyilvánítható kiemelt jelentőségű üggyé.

[37] Hangsúlyozandó, hogy nem a közigazgatási hatósági ügy kiemelt jelentősége miatt lesz egy beruházás nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű, hanem éppen a beruházás kiemelt jellege teszi indokolttá a hozzá kapcsolódó hatósági ügyek kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánítását. A Kr. rendelkezéséből, de a tárgykörre vonatkozó jogszabályok rendszeréből sem következik, hogy fennállhat olyan eset, amikor csak a hatósági ügy kiemelt jelentőségű, az azzal összefüggő beruházás nem feltétlenül az. Ilyen értelmezés mellett a kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánítás elveszítené a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházás megvalósítását elősegítő, gyorsító funkcióját. A Kr. szerinti kiemelt jelentőségű hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházással állnak összefüggésben, a felperesek tehát a Kr. értelmezése útján nem cáfolták a kisajátítási kérelemben megjelölt beruházás nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségét.

[38] A Kstv. 2. § e) pontja értelmében ingatlant kisajátítani - a 3. § szerinti feltételek fennállása esetén, a 4. és 5. § szerinti esetekben - közlekedési infrastruktúra fejlesztése közérdekű célra lehetséges. A kisajátítás egyik feltétele tehát a beruházás közérdekűsége, így a kisajátítás kérelmezőjének a kisajátítási cél fennállta mellett a közérdekűséget is bizonyítania kell ahhoz, hogy a hatóság a kisajátítást elrendelje. A felperesek a Kstv. 3. §-át és 3. § (1) bekezdésének c) pontját megjelölték jogszabálysértésként, érvelést arra nézve adtak elő, hogy a Kstv. 3. § (1) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott feltételek konjunktívak, a kérelmezőnek kell igazolnia, hogy a kisajátítás Kstv. 3. §-ában meghatározott feltételei fennállnak, vitatást pedig a 3. § (1) bekezdés c) pontja vonatkozásában fejtettek ki, konkrétan e vizsgálat elmaradását sérelmezték, utalva a BH2011. 175. számú határozatra, miszerint nemcsak a kisajátítási cél közérdekűségét kell vizsgálni, hanem azt is, hogy a közérdekű cél megvalósítására kizárólag az adott ingatlanon kerülhet sor [Kstv. 3. § (1) bekezdés c) pont], ennek bizonyítása az ezt állító fél kötelessége. A Kstv. 3. § (1) bekezdés a) és b) pontjában foglalt feltételek fennállását a felperesek külön nevesítve nem vitatták, miként a kisajátítás további vizsgálandó feltétele a Kstv. 3. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott követelmény - miszerint a kisajátítással biztosított tevékenység közösségi előnyei a tulajdon elvonásával okozott kárt jelentősen meghaladják (mérlegelve a közérdekű tevékenység jelentőségét, így különösen a terület fejlődésére gyakorolt hatását, a tevékenységgel, szolgáltatással ellátásra kerülők számát stb.) - tekintetében sem fejtették ki álláspontjukat.

[39] A Kúria a kisajátítás Kstv.-ben meghatározott feltételei fennállásának vizsgálata kapcsán hangsúlyozza, hogy a II. rendű alperes által a kisajátítás céljaként megjelölt beruházás nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentősége a kisajátítás Kstv. szerinti számos feltétele tekintetében determináns tény. A közérdekűség fennállását a Kr. igazolja, a II. rendű alperes a kérelmében a Kr.-t megjelölte és a kisajátítási kérelem szempontjából releváns szabályát idézte, a közérdekűség igazolására ez elegendő volt. A Kstv. 3. § (1) bekezdés c) pontjának vizsgálatához szorosan kapcsolódik, hogy jelen perbeli esetben a kisajátítást kérő a Kstv. 4. § (1) bekezdés d) pontjának da) alpontja szerinti jogalapot is megjelölte, miszerint a kisajátítást megalapozó közérdekű cél, közlekedési infrastruktúra fejlesztése keretében közút céljából történő kisajátítás, ha gyorsforgalmi közúthálózatnak jogszabállyal megállapított nyomvonalon való megépítése, országos közút vagy helyi közút építése érdekében szükséges. Ezt jogszabály mondja ki, a Kr. 1. melléklete az országos közúti közlekedési projektek között nevesíti a 471. számú főút Hajdú-Bihar vármegyei szakaszának fejlesztését, így az nem volt a perben vitatható. A Kstv. 3. § (1) bekezdés d) pontjában foglaltak vizsgálatát pedig maga a Kstv. 4. § (2) bekezdés a) pontja zárja ki, mivel arról

rendelkezik, hogy nem kell alkalmazni a 3. § (1) bekezdés d) pontját a Kstv. 4. § (1) bekezdés d) pont da), db) és df) alpontja, k) pont ka) alpontja, o) pontja, valamint nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházás esetében.

[40] A felperesek arra helytállóan mutattak rá, hogy a Kstv. 3. § (1) bekezdésében foglalt feltételek konjunktívak, ezáltal azok egyike teljesítésének hiánya kizárja a kisajátítás jogszerűségét. A felülvizsgálati kérelemben a Kstv. 3. § (1) bekezdés a) és b) pontjában foglalt feltételek fennállását nem vitatták, a c) és d) pontban foglalt feltételek pedig a fentiek szerint eredménnyel nem vitathatóak, azok fennálltak, így a Kstv. 3. §-ának megsértésére alapított felperesi hivatkozás nem támasztja alá a jogerős közbenső ítélet jogszabálysértő voltát.

[41] A felperesek számos indokkal vitatták, hogy ingatlanukat nem érinti a kisajátítási célként meghatározott közlekedési infrastruktúra fejlesztés beruházás megvalósítása, többek között állították, hogy a kisajátítással érintett ingatlanukra nincs szükség, a beruházás nem igényli az ingatlanukat, egyébként nincs is érvényes építési engedélye a beruházásnak, a II. rendű alperes kisajátítás iránti kérelme pedig hiányos volt. Ezen érvek tekintetében a Kúria elsődlegesen arra mutat rá, hogy a felülvizsgálati kérelemben nevesített körülmények jelentős részére már a megelőző eljárásban és a keresetükben is hivatkoztak a felperesek, így azokat mind az I. rendű alperes, mind az elsőfokú bíróság megvizsgálta és alaptalannak értékelte. A Kp. 115. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján jogerős ítélet ellen jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással nyújtható be felülvizsgálati kérelem. E törvényi rendelkezésből fakadóan azok a hivatkozások, amelyek nem a jogerős közbenső ítélet jogszabálysértő voltát vitatják, hanem a már korábban kifejtett érvek ismételését jelentik, nem tartoznak a felülvizsgálati kérelem tárgykörébe. Mind az I. rendű alperes, mind az elsőfokú bíróság megvizsgálta (I. rendű alperes a határozat 40-41. oldalán, az elsőfokú bíróság a közbenső ítélet [34], [52] és [55] pontjában), hogy a kisajátítási eljárás lefolytatásának alaki feltételei fennálltak-e. Ez alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a keresettel támadott határozat meghozatalának időpontjában a kisajátítást kérő rendelkezett olyan érvényes és hatályos építési tervekkel, amelyek a perbeli ingatlan területét érintették, az építési engedély érvényességi idejének meghosszabbítását nem értékelték jogszabálysértőnek.

[42] A felperesek az elsőfokú bíróság azon megállapításának az értékelését is vitatták, hogy a kisajátítási eljárásnak nem volt része az építési engedélyezési tervdokumentáció, és a felperesek részére az építési engedély meghosszabbítására vonatkozó határozat a kisajátítási eljárásban nem került bemutatásra, de ez nem hatott ki az ügy érdemére. Álláspontjuk szerint ez az ügy érdemére kiható jogszabálysértés, mivel a Kstv. 24. § (4), (5) és (6) bekezdésében, valamint a 25. §-ában meghatározott követelmények nem teljesültek, továbbá a Kstv. 2-5. §-a szerinti közérdekű kisajátítási célok nem voltak vizsgálhatóak. A felperesek ezen hivatkozását a Kúria érdemben megvizsgálta, mivel az a közbenső ítélet jogszerűségét támadja.

[43] Egyértelmű, hogy a Kstv. 24. § (4)-(6) bekezdése a kisajátítás iránti kérelem tartalmára és mellékleteire vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. A Kstv. 24. § (5) bekezdésének a) pontja előírja, hogy a kisajátítás iránti kérelemhez mellékelni kell a Kstv. végrehajtására kiadott jogszabály szerint a kisajátítási tervet, a Kstv. végrehajtására kiadott jogszabály szerinti esetben záradékkal ellátva. A Kstv. 24. § (5) bekezdésének rendelkezéséből kitűnik, hogy a kisajátítási kérelemhez kötelezően csatolandó melléklet, ezáltal a kisajátítási kérelem elbírálásához szükséges alapidokumentum a kisajátítási terv. Ugyanakkor a felperesek által hivatkozott, a Kstv. 24. § (6) bekezdése a 2-5. § szerinti szempontok mérlegeléséhez szükséges adatokra és az azokat igazoló dokumentumokra vonatkozik, amely adatok, iratok rendelkezésre álltak. A Kstv. 24. §-ának a kötelező mellékletek felsorolását tartalmazó (5)

bekezdése nem foglalja magában az építési dokumentációt, a (6) bekezdést pedig nem lehet úgy értelmezni, hogy az írnia elő az építési dokumentáció becsatolásának kötelezettségét.

[44] Az I. rendű alperesnek, mint kisajátítási hatóságnak nem feladata az építési tervek ellenőrzése, az építési engedélyezési eljárás vélt vagy valós hibáinak értékelése. Ennélfogva az építésügyi engedélyezési eljárást érintő esetleges jogszabálysértésekre alapított hivatkozás vizsgálata nem képezi jelen per tárgyát és nem alkalmas a részbeni kisajátítás engedélyezéséről hozott döntés, valamint annak jogalapját vitató kereseteket elutasító jogerős közbenső ítélet jogszerűségének megdöntésére. Amennyiben a felpereseket nem értesítették az építési eljárásban, vagy nem kaptak az építésügyi hatóság által hozott határozatból (amely hiányosság esetleges fennállásának megítélésénél figyelemmel kell lenni arra is, hogy jellemzően hirdetményi kézbesítésre került sor), az az építési eljárásban nem feltétlenül eredményez jogszabálysértést, a kisajátítási eljárásra pedig nem hat ki, mivel a kisajátítási hatóság nem felügyeli az építési hatóság munkáját és nem is felel érte, a kisajátítási kérelem elbírálhatósága, a kisajátítási eljárás megindítása és lefolytatása tárgyában pedig az a lényegi kérdés, hogy a Kstv. által a kisajátítás iránti kérelemhez előírt dokumentumok benyújtásra kerüljenek.

[45] A kisajátítási hatóság a rá vonatkozó jogszabályok szerint kéri a kisajátítás iránti kérelem előterjesztését, ha a kérelem megfelel a Kstv.-ben előírt követelményeknek, akkor lefolytatja az eljárást és dönt a kérelemben foglaltakról. A Kstv. 24. § (5) bekezdés a) pontjában kötelező mellékletként nevesített kisajátítási tervet a II. rendű alperes a kisajátítás iránti kérelem mellékleteként becsatolta. Az I. rendű alperes a határozat indokolásában rögzítette, hogy a záradékolt kisajátítási terv a kérelem mellékletét képezte (I. rendű alperes határozatának 3. oldal). A felperesek konkrétan a kisajátítási tervet vagy annak bármely részlemét nem támadták keresetükben. Az elsőfokú bíróság a közbenső ítélet [39] bekezdésében utalt arra, hogy a kisajátítási határozat által elérni kívánt állapotot legszemléletesebb módon a változási vázrajz jeleníti meg, azonban a változási vázrajzot, mint a kisajátítási kérelem kötelező mellékletét képező kisajátítási terv részét ettől részletesebben nem értékelte, mivel ilyen irányú keresettel a felperesek nem éltek. A felülvizsgálati kérelemben a Kstv. 24. § (4) és (5) bekezdésére, valamint 25. §-ára alapított felperesi érvek kapcsán azonban a Kúria nem tartotta mellőzhetőnek a változási vázrajz, mint a kisajátítás iránti kérelem mellékleteként kötelezően csatolandó kisajátítási terv részlemének vizsgálatát.

[46] A kisajátítási terv vonatkozásában a Kstv. 24. § (5) bekezdés a) pontjában hivatkozott jogszabály a Kstv. felhatalmazó rendelkezése alapján kiadott, a kisajátítási terv elkészítéséről, felülvizsgálatáról, záradékolásáról, valamint a kisajátítással kapcsolatos értékkülönbözet megfizetésének egyes kérdéseiről szóló 178/2008. (VII. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet), amely alapján az alperesek a felülvizsgálati ellenkérelmeikben helytállóan mutattak rá arra, hogy a záradékolt kisajátítási terv a kisajátítási eljárás lefolytatásának alapidokumentuma. Jelen perbeli esetben a II. rendű alperes kérelmének mellékleteként becsatolt kisajátítási változási vázrajz kettős záradékolással ellátott, az egyik 2022.04.26-i, a másik 2023.05.31-i keltezésű. A Korm. rendelet 8. §-a rögzíti az építésügyi szempontú vizsgálat tartalmát, amely rendelkezés szerint a vizsgálat kiterjed arra is, hogy a záradékolási kérelemben megjelölt kisajátítási cél összhangban van-e a területfelhasználásra vonatkozó építésjogi követelményekkel, illetve igazolja azt is, hogy a beruházás kormányrendelettel jelölt helyének megfelel-e a kisajátítandó ingatlan helye. A Korm. rendelet ezáltal a kisajátítási változási vázrajzot egyértelműen összekapcsolja a területigénnyel. A kisajátítási tervben a kisajátítási változási vázrajz által jelölt területigényt a felperesek nem tudták cáfolni. A Kúria az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének az indokolását ezzel is pontosítja. A kisajátítási változási vázrajz egyik záradékolása időben a felperesek által hivatkozott, a 2016. évi építési engedélytől való eltérést engedélyező, 2022. november 4. napján meghozott

HB/18-ÚO/00864-21/2022. számú határozatot követően történt, így a felperesek által becsatolt HB/18-ÚO/00864-21/2022. számú építésügyi tárgyú határozat nem alkalmas a kettős záradékkal ellátott kisajátítási változási vázrajz által igazolt területigény cáfolatára.

[47] Az elsőfokú bíróság a kisajátítási kérelem kellékei körében hiányosságot állít, de annak mibenlétét a jogerős közbenső ítélet konkrétan nem rögzíti. Az elsőfokú bíróság a közbenső ítélet [34] bekezdésben az építési engedély érvényessége és hatálya tekintetében a döntő jelentőség hiányára utal, majd később, a [45] bekezdésben fejti ki, hogy a kisajátítási eljárásban az I. rendű alperes valóban külön nem mutatta be a felpereseknek az építési engedély meghosszabbításáról rendelkező határozatot és a kisajátítási kérelem előterjesztésekor a II. rendű alperes sem hivatkozott arra. Az indokolás ez utóbbi eleme jelentheti hiányosság megállapítását az elsőfokú bíróság részéről, azonban a Kstv. 24. és 25. §-ának rendelkezései között az építési engedély érvényességi ideje meghosszabbításáról rendelkező határozat a kötelező mellékletek körében nincs konkrétan nevesítve. A közbenső ítélet indokolását a Kúria e tekintetben is pontosítja, mivel a kisajátítási kérelem nem volt hiányos, annak tartalmára és mellékleteire tekintettel jogszabálysértés nem valósult meg.

[48] Az elsőfokú bíróság beszerezte az építési hatóság nyilatkozatát (K/33. sorszámú perirat), amely kiterjed a 2016. évi építési engedély érvényességi ideje meghosszabbításáról rendelkező határozatra, azonban nem érinti a HB/18-ÚO/00864-21/2022. számú határozatot. A 2022. évi határozat a felperesek hivatkozása ellenére nem releváns, figyelemmel a kisajátítási változási vázrajz időben későbbi záradékolására. A kisajátítási kérelem kellékei tekintetében tehát a felperesek által előterjesztett érvek nem alapoznak meg hiányosságot, a kisajátítási kérelem elbírálását akadályozó tény, körülmény nem állt fenn.

[49] A beruházás megvalósítása és a kisajátítás időbelisége tárgyában előadott felperesi érveket mind az I. rendű alperes, mind az elsőfokú bíróság vizsgálta. A felülvizsgálati kérelem nem tartalmaz olyan érvelést, amely cáfolná a jogerős közbenső ítéletben az időbeliség kapcsán kifejtett indokolás helytálló voltát. A felperesek ingatlanán a kisajátítási kérelemben megjelölt beruházás jelen ítélet meghozataláig nem kezdődött meg, a felperesek tehát alaptalanul hivatkoztak arra, hogy a tulajdon elvonása után került sor a kisajátítási eljárás kezdeményezésére. A Kúria álláspontja szerint nem sérül az időbeliség követelménye, ha egy nagyobb volumenű építési beruházás során a korábban, más területen megkezdett építkezést követően az építési munkálatokkal még nem érintett terület kisajátítását kéri a beruházó a hatóságtól.

[50] A Kstv. rendelkezései erősítik, hogy kizárólag a jogalap kérdésére vonatkozóan a sommás eljárást rövid határidőn belül le lehet folytatni. Az elsőfokú bíróság e törvényi lehetőséggel élve a jogalapról közbenső ítéletben döntött, érdemben helyesen állapította meg a kisajátítás jogalapjának fennállását. A kisajátítás jogalapja fennáll, így az Alaptörvény, az Egyezmény és a Ptk. felperesek által hivatkozott rendelkezéseit a közbenső ítélet nem sérti. A felülvizsgálati kérelemben jogszabálysértésként megjelölt Ákr. rendelkezéseit az elsőfokú bíróság a közbenső ítélet meghozatala során nem alkalmazta, így azok a közbenső ítélet meghozatala során nem is sérülhettek. A Kp. hivatkozott rendelkezéseinek sérelmére alapított hivatkozások nem cáfolják a jogalap tárgyában hozott közbenső ítélet érdemben helytálló voltát. A felperesek bizonyítási indítványa mellőzésének az elsőfokú bíróság indokát adta (közbenső ítélet [53] bekezdés), így a Pp. bizonyításra vonatkozó szabályainak megsértése körében kifejtett érvek sem teszik megalapozottá a felperesek felülvizsgálati kérelmét.

[51] A fentiekre figyelemmel a Kúria a Kp. 121. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján a jogerős közbenső ítéletet - az indokolás pontosításával - hatályában fenntartotta.

[52] A jogalap kérdését a Kúria érdemben véglegesen elbírált, ezért megállapította, hogy az azonnali jogvédelem tárgyában hozott Kfv/3. sorszámú végzése jelen ítélet meghozatalának napján hatályát veszti.

A döntés elvi tartalma

[53] *Nem eredményezi a kisajátítás eltérő jogalapra helyezését, ha a jogalap tárgyában hozott közbenső ítélet indokolása az eredeti kisajátítási cél vizsgálata mellett szükségtelenül tartalmaz - a területi igény indokolása miatt - a HÉSZ-szel összefüggő érvelést és abból levont következtetést.*

[54] *A Kstv. 24. és 25. §-a meghatározza a kisajátítás iránti kérelem tartalmát és mellékleteit. A Kstv. 24. §-a az építésügyi hatóság valamennyi - az adott beruházást érintő - határozatát és építési tervdokumentációt nem nevesíti a kisajátítás iránti kérelemhez kötelezően csatolandó mellékletként, így azok becsatolásának elmaradása önmagában nem jogszabálysértés.*

[55] *Nem sérül az időbeliség követelménye, ha egy nagyobb volumenű építési beruházás során a korábban, más területen megkezdett építkezést követően az építési munkálatokkal még nem érintett terület kisajátítását kéri a beruházó a hatóságtól.*

Záró rész

[56] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. §-ának (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 107. §-ának (1) bekezdése szerinti, a felperesek által a felülvizsgálati kérelemben előterjesztett kérelemre figyelemmel, tárgyaláson bírálta el.

[57] Az I. rendű és a II. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében perköltséget igényelt. Annak összegét a felülvizsgálati tárgyaláson tett nyilatkozat szerint az IMr. 3. és 4. §-a alapján kérték megállapítani, az I. rendű alperes 100 munkaóra, a II. rendű alperes 30 munkaóra figyelemmel. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltséget a felülvizsgálati ellenkérelmek elkészítésére és a felülvizsgálati tárgyaláson való képviselőre tekintettel állapította meg, így az I. rendű alperes által megjelölt 100 munkaórát nem ítélte arányban állónak a ténylegesen elvégzett jogi képviselői tevékenységgel, ezért az IMr. 4. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 3. § (6) bekezdésének rendelkezése alapján az I. rendű alperes részére 40 munkaórát alapul véve 120.000 forint, míg a II. rendű alperes részére a felszámítással egyezően, 30 munkaórát alapul véve 90.000 forint felülvizsgálati perköltséget állapított meg. Az így megállapított felülvizsgálati perköltségek megfizetésére a Kp. 35. § (1) bekezdésének rendelkezése folytán alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése és 87. § (1) bekezdése alapján az I. rendű és a II. rendű felperest egyetemlegesen kötelezte.

[58] A felülvizsgálati kérelmet benyújtó I. rendű és II. rendű felperesek a felülvizsgálati eljárásban pervesztesek lettek, ezért mindketten kötelesek a feljegyzett felülvizsgálati illeték megfizetésére, a Pp. 102. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint. A felülvizsgálati eljárás illetékének összegét a Kúria az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdés d) pontjában és 50. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján határozta meg.

[59] A felülvizsgálati eljárási illetéket a jogszabályi előírásoknak megfelelően, az 10032000-01070044-09060018 számú, NAV Bírósági határozatban megállapított eljárási illeték bevételi számlára kell az esedékesség napjáig megfizetni.

[60] A Kúria tájékoztatja az I. rendű és a II. rendű felperest, hogy az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni.

[61] A Kúria a fizetendő illeték esedékessége idejét az Itv. 78. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján állapította meg, továbbá határozatában rögzítette a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 2. § (2) bekezdés a)-e) pontjában meghatározott kötelező tartalmi elemeket.

[62] Az ítélet ellen a felülvizsgálatot a Kp. 116. § d) pontjában foglalt rendelkezés zárja ki.

Budapest, 2024. október 10.

**Dr. Tóth Kincső s.k. a tanács elnöke, Dr. Banu Zsoltné dr. Szabó Judit s.k. előadó bíró,
Dr. Figula Ildikó s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Heinemann Csilla s.k. bíró**